

6. Євтух О. Імовірність в оцінці майна (експертний підхід) [Текст] / О. О. Євтух // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2010. – № 8 (216). – С. 4–6.

7. Гненний О. М. Стохастичне моделювання вартісного фізичного зносу технічних систем, що не відновлюються / О. М. Гненний // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – Вип. 32. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2010. – С. 251–254.

8. Гненний О. Н. Определение функционального износа железнодорожного

подвижного состава [Текст] / О. Н. Гненный // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – Вип. 19. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2007. – С.252–256.

9. Гненный О. Н., Гненный Н. В. Определение стоимостного износа зданий на железнодорожном транспорте [Текст] / О. Н. Гненный, Н. В. Гненный // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – Вип. 12. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2006. – С. 223–228.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Назаренко І.Л.

УДК 657.47.01

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ПРИБУТКУ

*Криворученко О. А., к.е.н., доцент,
Копил А. Ю., магістр(УкрДАЗТ)*

У статті проаналізовано різні підходи вітчизняних і зарубіжних учених щодо визначення сутності прибутку. Підкреслена неоднозначність підходів при визначенні сутності та економічної природи прибутку. Досліджено та проаналізовано історичний розвиток концепцій формування прибутку. Узагальнено сучасне трактування даної категорії. Систематизовано в основні групи коло споживачів, які зацікавлені прибутком, як фінансовим результатом.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, прибутковість, рентабельність, винагорода, капітал.

ИСТОРИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КОНЦЕПЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СУЩНОСТИ ПРИБЫЛИ

*Криворученко О. А., к.э.н., доцент,
Копыл А. Ю., магистр (УкрГАЗТ)*

В статье проанализированы различные подходы отечественных и зарубежных ученых к определению сущности прибыли. Подчеркнута неоднозначность подходов при определении сущности и экономической природы прибыли. Исследовано и проанализировано историческое развитие концепций формирования прибыли. Обобщена современная трактовка данной категории. Систематизированы в основные группы круг потребителей, которые заинтересованы прибылью, как финансовым результатом.

Ключевые слова: финансовые результаты, прибыль, доходность, рентабельность, вознаграждение, капитал.

THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE CONCEPT OF ECONOMIC SUBSTANCE OF PROFIT

*Krivoruchenko O. A., Candidate of Economic Sciences, docent,
Kopyl A. J., MA (UkrDAZT)*

This paper examines different approaches of domestic and foreign scientists to determine the nature of income. Underlined the ambiguity approach to the essence and nature of economic profit. Explored and analyzed the historical development of the concepts of income formation. Generalized modern interpretation of this category. The essence of the profits as a source of pleasure interests. Arranged in a circle main groups of consumers who are interested income as profit or loss. In

conclusion the article states that the profit in a market economic system plays a positive role, but with certain social conditions and circumstances may offset the positive aspects and be advanced to the forefront of the negative traits of this category. This is provided as a source of expanded reproduction in the enterprise income becomes only a source of enrichment of individuals.

Keywords: *income, profit, profitability, return, reward, capital.*

Постановка проблеми. Дослідження економічної сутності прибутку бере початок ще з VI-III ст. до н.е. і продовжується до теперішнього часу. Необхідно відмітити, що поняття прибутку економісти характеризують як одне з найбільш складних та багатограних в економічній теорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення не вирішених частин загальної проблеми. Дефініції сутності прибутку в зарубіжних теоріях досліджували Т. Мен, А. Сміт, Дж. Ст. Мілль, Д. Рікардо, Ж. Б. Сей, Дж. Міль, В. Рошер, Ф. Бастіа, А. Маршалл, Н. Сеніор, А. Самуельсон, Дж. Бейтс. Кларк та ін.[10]. У період становлення ринкової економіки в Україні, дослідження цього питання спостерігаємо в працях І. М. Бойчик, М. Г. Грещака, І. В. Зятковського, В. М. Опаріна, А. М.Поддєрьогіна, С. Ф. Покропівного, О. С. Федоніна та ін.[10,8] Але, необхідно зазначити, що як економісти-класики так і сучасні вчені-економісти не мають єдності думок щодо визначення змісту категорії «прибуток», тому теорія прибутку досі залишається незавершеною та містить в собі певні протиріччя. Для пояснення сутності прибутку недостатньо лише констатації фактів, необхідним є здійснення певних досліджень, які в свою чергу потребують концептуальної основи.

Метою цього дослідження є систематизація поглядів щодо сутності прибутку як економічної категорії та обґрунтування його призначення в сучасних умовах господарювання.

Вклад основного матеріалу. Розвиток ринкової економіки вимагає теоретичного переосмислення економічних явищ, процесів і результатів. Значною мірою адаптація підприємств до змін зовнішнього та внутрішнього середовища визначається фінансовими результатами їх функціонування, зокрема, формуванням прибутку. Проблематика формування прибутку, забезпечення певного рівня рентабельності та прибутковості підприємств, пошук резервів їх підвищення, цікавила досить велике коло як вітчизняних науковців, так і представників зарубіжних наукових шкіл. Зауважимо, що гострою серед представників різних наукових шкіл була полеміка щодо з'ясування сутності прибутку. Еволюція економічної думки засвідчує, що становлення економічної системи відбувалося поступово, у міру розвитку як економічної теорії, так і самої економіки. Поступовим і різноплановим було й визначення сутності прибутку. Для наочності, проаналізовані поняття різних вчених було об'єднано у таблиці.[5, стр. 1]

Таблиця 1

Еволюція категорії прибутку [5, стр. 2, 4 стр. 153,10]

Період існування	Науковець	Визначення прибутку
VI -III ст. до н.е.	трактат “Гуань-Цзи”	Частина грошей(золота), яка утворюється внаслідок нерівноцінного обміну: “Золоту відводиться роль грошей (правда таких, що забезпечують обмін, від якого все ж “вигоди у одних” бувають “більші, ніж у інших”), а з другого – золото оголошується товаром, якщо ним вимірюються ресурси держави”.
XV–XVII	Т. Мен	Виникає у сфері обігу. Це – різниця між цінами купівлі та продажу.
XVII	У. Петті	Джерелом прибутку визначав виробництво
XVIII-XIX	А. Сміт	- та частина нової (доданої) вартості з продукту праці найманих робітників, яка, після сплати їм заробітної плати, залишається на користь підприємця; - це породження не лише праці, а й капіталу
	Дж. Ст. Мілль	основою вирішення питання про походження прибутку є історичний або юридичний факт володіння землею чи капіталом
XIX	Д. Рікардо	Вважав, що прибуток – це складова частина вартості, яка створюється працею
	Ж.Б. Сей	Розглядав прибуток як винагороду підприємця за його промислові здібності
	Н. Сеніор, А. Самуельсон	Прибуток є винагородою підприємцю за його “утримання”, “чекання”, “ризик”
	Дж. Бейтс.Кларк	різниця між сукупною заробітною платою і новоствореною вартістю
XIX- XX	К. Маркс	Відповідно до його концепції, прибуток – це надлишок виручки над витратами капіталу, який безоплатно привласнюється власником засобів виробництва. Це – перетворена форма додаткової вартості.

Характеристика ролі прибутку в ринковій економіці, також є неоднозначною про що свідчать економічні дослідження сучасних науковців. (табл. 2).

Таблиця 2
Сучасні підходи щодо трактування сутності та економічної природи прибутку [5, стр.3, 1, стр. 9, 7 стр. 48, 10]

Автор	Трактування
Ф. Найт	Винагорода за вмiлу оцiнку ризикiв i невизначеностi
Й. Шумпетер	Винагорода за новаторство
Е. Чемберлiн, Дж. Робiнсон	Наслiдок монопольної влади, що виникає в результатi обмеження конкуренцiї
П. Самуельсон	Дохiд вiд чинникiв виробництва й винагорода за пiдприємницьку дiяльнiсть i введення технiчних удосконалень
Р. Харрод	Це те, що люди заробляють службою, особистою стараннiстю, iнтелектуальною дiяльнiстю, мужнiстю
Е. Сайке	Це – дохiд пiдприємця, який повнiстю вiдповiдає його працi, тiй послужi, яку вiн надає суспiльству, керуючи пiдприємством
Д. Гелбрейт	Рушiйним мотивом виробництва стає не прибуток сам по собi, а задоволення потреб. Прибуток як економiчна категорiя зникає
І.А. Бланк	Прибуток – виражений у грошовiй формi чистий дохiд пiдприємця на вкладений капiтал, що характеризує його винагороду за ризик здiйснення пiдприємством дiяльнiсть, що представляє собою рiзницю мiж сукупним доходом i сукупними витратами в процесi здiйснення цiєї дiяльнiсть
А.М. Поддєрьогiн	Прибуток є важливим показником ефективностi виробничо-господарської дiяльнiсть, а також джерелом формування централiзованих i децентралiзованих фiнансових ресурсiв
В.М. Опарiн	Прибуток є формою фiансових ресурсiв, прирощених (зароблених) пiдприємством у результатi його господарської дiяльнiсть. Вiн спрямовується, насамперед, на розвиток виробництва.
В.В. Гливенко та М.В. Кружалний	Пiд прибутком розумiли частину чистого доходу, яка залишається на пiдприємствi пiсля вiдшкодування витрат
В.М. Голуб	Головний фiансовий важiль органiзацiї госпрозрахункових вiдносин. Вiн характеризує абсолютну доходнiсть дiяльнiсть суб'єкта господарювання
О.В. Лишиленко	Прибуток - це джерело власних коштiв пiдприємства та формування дохiдної частини бюджетiв рiзних рiвнiв
І.М. Бойчик	Це – частина чистого доходу, що залишається пiдприємству пiсля вiдшкодування всiх витрат, пов'язаних з виробництвом, реалiзацiєю продукцiї та iншими видами дiяльнiсть.
О.О. Гетьман	У прибутку акумулюються резерви всiх складових елементiв дiяльнiсть пiдприємства: виробництво i реалiзацiя, якiсть i асортимент, ефективнiсть використання виробничих ресурсiв
Г. Б.Поляк	Визначає прибуток як кiнцевий фiансовий результат дiяльнiсть пiдприємства, що визначається як рiзниця мiж виторгом i витратами

Поняття прибутку в економiчній системi iснує у взаємозв'язку з наявнiстю товарно-грошових вiдносин, появою i розвитком iнституту власностi, особливо приватної. Проте прибуток не варто розглядати лише як мотивацiйну силу для органiзацiї дiяльнiсть, а доцiльно досліджувати як промiжну, перехiдну або навіть об'єднуючу ланку мiж такими категорiями, як iнтерес i дiяльнiсть. Саме наявнiсть певного економiчного iнтересу, на нашу думку, i є мотивацiєю до здiйснення дiяльнiсть. А прибуток як один iз видiв отриманого фiнансового результату в ходi органiзацiї дiяльнiсть виступає безпосередньо джерелом

забезпечення iнтересiв рiзних суб'єктiв господарювання в умовах ринкової економiки.

Прибуток повинен трактуватися не як кiнцева мета дiяльнiсть людини, а як засiб розширення вибору для кожної людини у сферах охорони здоров'я, освiти, економiчної i соцiальної дiяльнiсть.

Сутнiсть прибутку можна й треба розглядати як джерело задоволення iнтересiв, оскiльки саме iнтереси – це усвiдомленi потреби окремих людей, соцiальних верств, груп i класiв, що є формою вiдносин економiчної власностi й, у свою чергу, знаходять вияв у поставлених цiлях,

конкретних завданнях і діях щодо їх досягнення [3, стр.61]. У цьому випадку прибуток можна розглядати як позитивний фінансовий результат, досягнення якого дасть змогу забезпечити бажаний інтерес, тобто принесе певну користь.

Всі інтереси можна систематизувати в п'ять основних груп, для яких і визначається по-різному функціональне призначення прибутку.

1. **Інтереси держави.** На загальнодержавному рівні прибуткове підприємство є інструментом забезпечення фіскальної функції, тобто отриманий прибуток на підприємстві – гарантія стабільного та своєчасного надходження коштів до бюджету.

2. **Суспільні інтереси.** Прибуткове підприємство може надавати благодійні внески, спонсорську підтримку, займатися меценатством.

3. **Інтереси суб'єкта господарювання.** Прибуток можна розглядати як чинник формування суспільної оцінки, джерело капіталізації, основний фінансовий ресурс організації інвестиційної діяльності та забезпечення фінансової автономії підприємства. Саме прибуткове підприємство забезпечує високий рівень гудвілу (іміджу) підприємства на ринку. Рейтингове підприємство формує також і високий рівень інвестиційної привабливості.

Капіталізація прибутку дає можливість нарощення виробничої потужності підприємства. З іншого боку, саме наявність прибутку на підприємстві й постійна його максимізація є гарантією та запорукою високого конкурентного становища й забезпечує можливість впливу на інших контрагентів.

4. **Економічні інтереси співвласників (засновників, акціонерів).** Отриманий прибуток за результатами діяльності підприємства є головним джерелом забезпечення достатку власників капіталу. Тут варто розглядати декілька підходів. По-перше, прибуткова діяльність підприємства – гарантія своєчасної та повної виплати заробітної плати. По-друге, зростання прибутковості підприємства є для його власників гарантією подальшого ефективного розвитку через можливість підвищення продуктивності праці за рахунок купівлі за власні кошти новітніх технологій. По-третє, для акціонерів прибуток є єдиним та основним джерелом формування додаткового доходу у вигляді дивідендів. По-четверте, постійно зростаючий рівень прибутковості підприємства приводить до зростання його ринкової вартості, що, у свою чергу, відображається в збільшенні ринкової вартості акцій.

5. **Економічні інтереси трудового колективу.** Отримання та максимізація прибутку на підприємстві для кожного працівника є джерелом фінансування додаткового доходу у вигляді

матеріального заохочення поряд із гарантією своєчасності та повноти виплати основного доходу – заробітної плати. Крім гонитви за нарощенням виробничої потужності, збільшенням виробничої програми, прибуток є джерелом фінансування соціального розвитку підприємства. Його можна назвати соціальним гарантом.

Розглядаючи прибуток і як вид фінансового результату діяльності, і як джерело задоволення інтересів різних суб'єктів ринкових відносин, необхідно відзначити, що наявність або відсутність його може мати як позитивний, так і негативний прояв. Так, відсутність прибутку на підприємстві може бути штучно створеною в разі наявності зацікавленої сторони стати власником інвестиційно-привабливого господарюючого суб'єкта. Якщо підприємство прибуткове, із зростаючою з року в рік сумою отриманого прибутку, то його ринкова вартість, звичайно, буде високою та постійно зростаючою, порівняно з вартістю збиткового підприємства. Це може бути не вигідним для бажаючих придбати прибутковий об'єкт, оскільки більші капіталовкладення призводять до збільшення строку їх окупності, цим самим досягнення мети купівлі – задоволення достатку на бажаному рівні нових власників може бути відстрочене інколи навіть на невизначену перспективу [5 стр.4].

Висновки. Прибуток у ринковій системі господарювання відіграє позитивну роль, виступаючи як головний мотив господарської діяльності. Але з певних суспільних умов та обставин позитивні моменти можуть нівелюватися і на перший план висуватимуться негативні риси цієї категорії. Це відбувається, за умови, коли з джерела розширеного відтворення на підприємстві прибуток перетворюється лише в джерело збагачення окремих осіб. Або ж у тому випадку, коли він отримується не за рахунок зростання обсягів виробництва й підвищення ефективності, а за рахунок невиправданого зростання цін, використовуючи монопольне становище чи механізми тіньової діяльності підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк И.А. Управление прибылью: / Игорь Александрович Бланк. – 2-е изд. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 752 с.
2. Висока О.Є., Економічна сутність прибутку та концепції його формування/ Наукові праці КНТУ
3. Кірейцева Г. Г., Фінансовий менеджмент: посібник для студ. вищ. навч. закладів. / Г. Г. Кірейцева - К. : ЦУЛ, 2002. - 496 с.
4. Климко Г. Н., Основи економічної теорії: політеконом. аспект: підручник. – 4-те вид.,

переробл. і доповн. – К. : Знання-Прес, 2002. – 456с.

5. Сутність прибутку як економічної категорії: еволюційний підхід і сучасне бачення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/Збірник/2011-2/Кривицька.pdf>

6. Кривицька О. Р. Формування прибутку підприємства у ринкових умовах : автореферат / О. Р. Кривицька. – Тернопіль : Тернопільський НЕУ, 2010. – 20 с.

7. Найт Ф. Риск неопределённости и прибыль / Ф. Найт; пер. с англ. – М.: Дело, 2003. – 360 с.

8. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник. / Поддєрьогін, А. М., Білик, М. Д., Буряк Л. Д. – 5-те вид. перероб. та допов. - К.: КНЕУ, 2005. - 286 с.

9. Ширягіна О.Є. Прибуток підприємства: історичний аспект / О. Є. Ширягіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. - № 12.- С. 156-159.

10. Большой экономический словарь ред. Азрилиян А.Н. – М.: Институт новой экономики, 2002. –1280 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 339.138:658.7

ДОСЛІДЖЕННЯ МАРКЕТИНГ- ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Кузьменко А. В., аспірант (УкрДАЗТ)

У даній статті досліджено основні умови впровадження маркетинг - логістичної системи в діяльності підприємств залізничного транспорту. Окремо розглянуто та проаналізовано основні положення маркетингової та логістичної системи, виділено їх елементи та основні завдання. Сформовано схему маркетинг-логістичної діяльності підприємств залізничного транспорту, в якій показано функціональний взаємозв'язок між маркетинговим та логістичним забезпеченням.

Ключові слова: маркетингова система, логістична система, залізничний транспорт, матеріальний потік, якість, ціна, обслуговування.

ИССЛЕДОВАНИЕ МАРКЕТИНГ-ЛОГИСТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

Кузьменко А. В., аспірант (УкрГАЗТ)

В данной статье исследованы основные проблемы внедрения маркетинг - логистической системы в деятельность предприятий железнодорожного транспорта. Отдельно рассмотрены и проанализированы основные положения маркетинговой и логистической системы, выделены их элементы и основные задачи. Сформирована схема маркетинг-логистической деятельности предприятий железнодорожного транспорта, в которой показано функциональная взаимосвязь между маркетинговым и логистическим обеспечением.

Ключевые слова: маркетинговая система, логистическая система, железнодорожной транспорт, материальный поток, качество, цена, обслуживание.

MARKETING RESEARCH AND LOGISTICS SYSTEM IN THE ENTERPRISE RAILWAY

Kuzmenko A.V., post-graduate student (UkrSA of RT)

This paper investigates the basic conditions implementing marketing - logistic system in the activity of railway undertakings. Separately reviewed and analyzed the main provisions of the marketing and logistics system, with emphasis on their elements and basic tasks. Formed scheme marketing and logistics activities of railway undertakings, which shows the functional relationship between marketing and logistics support. The major positive changes, which facilitates implementation of marketing - logistics system for railway undertakings are: improved management of railway; increase